

Examenul de bacalaureat național 2020
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă
BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Test 16

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

- Se punctează oricare alte formulări/ modalități de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea punctajului total acordat pentru lucrare la 10.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

a. Műfaj – hangnem

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Népies helyzetdal formai könnyedsége ellentétben áll az elégikus, bús, szenvedő, lemondó hangnemmel; témája: a szerelem múltása, búcsú, bánat, a remény és elutasítása, emlékezés; dialogikus versbeszéd, a lírai én E/1. személyben szólal meg, közvetlenül, személyesen, E/2. személyben szólítja meg kedvesét, a búcsúzás felidézésének léthelyzete; természeti kezdőképpel állítja párhuzamba érzelmeit, 8 soros vsz., 4 és 6 szótagú sorok váltakozása stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

b. Költői képek

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Természeti képek: a szerelem elmúlása miatti szomorúság kifejezői I. a szellő – a férfi és a nő közös bánatát, annak változékonyságát jelzi: „költi sóhajtásom” – „enyh sóhajtásod;” víz – könny megtisztító szerepe; kifejtett virágmetaforák a szerelem változó érzésének sűrített képei: szerelem rózsájának hervadása, remény violája, nefelejcs; hajnal - napszaktoposz: a reménykedés, újrakezdés lehetősége, tagadása stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

c. Ismétlésfajta szerepe

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. A vers 1. vsz. és 3. vsz.-t kezdő mondat – anaforikus – ismétlése visszatérő elemként végérvényessé teszi a szerelem elmúlását: az írásjel változása, a vessző felkiáltójelre cserélése a beszélő patetikus hangvételét idézi; az ismétlés egyik formája, a természet és érzésvilág közti szóismétlés „omlik” és párhuzam: hab – könnyhullás a fájdalom nagyságát is kifejezi stb.)

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

d. Stílusirányzat

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Szentimentalista líra stílusjegyei: elégikus, beletörődő hangnem, lemondás a szerelemről, túlérzékenység, érzelmesség képei, az est időtoposz borongós hangulata; népiesség: dalforma, az érzelmek természeti képekbe, virágmotívumokba vetítése, búcsúzás életképe, nép alakok, közvetlen, becéző megszólítás stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat **5 pont**

összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat 4 pont,
helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont,
logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 2 pont,
töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 1 pont.

Helyesírás **5 pont**

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

a. Konkrét, explicit információk felismerése és visszakeresése. Rövid válasz megfogalmazása a következő, szövegből vett információk alapján: *Egyrészt a mai világban elképesztően tűnően körülményes protokolláris helyzetekben kell megfelelnie, másrészt idegen terepen, a hazájától távol kell helyt állnia. Objektíven és lényegre törő formában kell elemeznie a legváratlanabb helyzeteket is: tudnia kell, mi zajlik a színpalak mögött. Másrészt viszont rugalmasnak, sőt lehetőleg végtelenül rugalmasnak és alkalmazkodónak kell mutatkoznia, miközben nem lehet óvatlan. Pláne nem lehet tapintatlan. A diplomaták kommunikációja ettől aztán egészen különleges...* **5 pont**

b. Egyenes következtetések levonása a szövegből vett információk alapján. Utalás a kötet (el)beszélőire, a műfajra, a hangnemre. **5 pont**

c. Nyelvi elemek értelmezése. *a világ sorsa van a kezében* = az egész világot érintő döntéseket hoz; *első kézből tájékozódhatunk* = közvetlenül szerezhetünk információkat; *mi zajlik a színpalak mögött* = mi történik a kulisszák mögött/titokban, *ott bujkál a kisördög* = kísértésbe esik/leginkább másra kíváncsi **5 pont**

d. Témához való igazodás **5 pont**

A véleménykifejtés követelményeinek betartása **5 pont**

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás **5 pont**

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást. Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

a. a választott alkotás műfajának jellemzői **5 pont**

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Mikes*: műfajtvözet: irodalmi, fiktív-misszilis levél, napló, egzotikus, keleti útirajz, elmélkedő emlékiratszerű, anekdota elemei; elbeszélő és tudományos témákat is felölelhet; énelbeszélés, önkifejező, önmegértő szándék; E/1. személyű megszólalásmód, a szövegegységek a magány metaforái: a levél a távolság áthidalása, a jelen nem lévő, gyakran homályos körvonalú, kitalált másik megszólítása, hitelesítése: P. E. grófnő alakja; társalgó hangnem, elmélkedő jelleg; a levél önjellemzése; kezdő- és záróformulák eredetisége, mikesi stílusa;

Kármán: napló-, levélregény: narrációs sémája a naplóbejegyzések, illetve a levelek sora, amely eleve feltételezi az egyes szám első személyű megszólalást, melyet három kitalált elbeszélői szöveg vezet be; rövid, prózában írott szövegek egymásutánisága, a történetmondás ismételt megszokás; az írás aktuális ürgy az önmegteremtésre, az érzelmek és a gondolatok kimondására; a naplóbejegyzés pedig az abszolút egyedüllét nyelvi leképezése; énelbeszélés, személyes, vallomásos közlésformák, az elbeszélés elsősorban az önmegértést és az önmegteremtést, nem pedig egy fordulat eseménysor elbeszélését stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

b. a mű stílusirányzata **5 pont**

Probă scrisă la limba și literatura maghiară maternă

Test 16

Barem de evaluare și notare

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Mikes*: stílusában a rokokó sajátosságaira ismerünk: könnyed, társalgó, csevegő, helyenként évődő, csipkelődő hangvétel, a játékos humor, elegáns mértéktartás, a túlzások kerülése méretben és szenvedélyben, a kicsinek, meghittnek, bensőségesnek előtérbe helyezése; finom részletgazdagság az ábrázolásban, az elmúltot megragadó pillanatkép; előadásmódja az előbeszédhez közelít; az erdélyi köznyelv ízes fordulatait, kifejezéseit használja: pl. „Úgy szeretem édes néném, mint a káposztát;” témáinak gazdagsága: a hétköznapi apró pillanatait részletezi, minden érdekli; az élet örömeit élvezni tudó ember jókedve árad leveleiből; anekdotikus előadásmód, szórakoztatás és hasznosság elve;

Kármán: szentimentalista mű: Fanni önismeret- és szeretethiányát, szerelemre lobbanását és szerelme beteljesületlensége miatt bekövetkező halálát tematizálja; Fanni személyiségének belső világa, lélekállapotának közvetlen ábrázolása; hiány és vágyódás; természet és lelkiállapot párhuzama, ellentéte; menekülés az ellenséges társadalom elől, tehetetlenség, földi szerelem-élmény rövidsége; túlérzékenység; tökéletes boldogság a halál utáni létben teljesedhet ki, halálvágy, melankólia stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

c. szerkezeti sajátosságok

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Mikes*: 207 levél, fő rendező elve a levelek kronológiája: 1717 – 1758; hangulati váltás Rákóczi halála után; levélszerkezet: kezdő- és záróformula, keltezés; három típusú szerkezet: térbeli, időrendre épülő, képzettársításos; I. 37. levél – térbeli rendre épülő szerkezet: az emigrációban élők napirendjéről és ritka szórakozási lehetőségeiről tudósít; szerkezete világos és jól tagolt: távolról közelít a tulajdonképpeni témához; első mondata személyes reflexió; bevezetés: Rodostó fekvése, a vidék éghajlata, a szőlő- és kertművelés; a város jellegzetes építésmódja, lakosainak, szokásaiknak, valamint a környék közbiztonságának bemutatása; a leírás pontos és aprólékos megfigyeléseken alapul; gyakran kapcsolódnak hozzá összehasonlító vagy értékelő jellegű személyes, esetenként humoros megjegyzések, az útleírás műfajával is rokonságot tartó első rész hitelesen mutatja be a bujdosók tágabb környezetét; ezt követi a levél tulajdonképpeni fő témája, a Rodostóban élő magyarok napirendjének és időtöltésének leírása: a levélíró némi távolságtartással szól a fejedelem házában „klastromi szigorúságú” rendjéről, egyhangúságáról; de azt is szükségesnek tartja nyomatékosítani, hogy „hivatalának” mindenkor kötelességtudóan igyekszik eleget tenni; az emigrációban élők mindennapjainak egyhangúságát, a társasági élet szűkös lehetőségeit mutatja be a levél negyedik bekezdése, a befejezés a fontosabb témákat összegzi, a záradék néhány utóirat jellegű megjegyzést közöl, és a levél kommunikációs helyzetének megfelelően a címzettől való búcsúzást tartalmaz; mikesi búcsúformulák eredetisége, váratlan fordulata, témához való kapcsolása;

Kármán: az első személyű megszólalást három kitalált (fiktív) elbeszélői szólam vezeti be: egy szerkesztői előszó, ami Fanni hagyatékának „az Uránia szerkesztőihez kerülésének körülményeiről” tudósít; egy, a Fanni életsorsát külső nézőpontból összegző bevezetés; és egy, a hagyatékra reflektáló, személyes hangú szöveg, Fanni szerelmesének, T-ai Józsinak a szólama; ezt követi a Napi jegyzések és levelek című fő rész, ami Fanni naplójegyzeteit és leveleit tartalmazza; az olvasó már a bevezető szövegekből megismeri a hősnő – külső – élettörténetét, így a napi jegyzésekből és levelekből kibontható eseménysor valójában elveszti jelentőségét: a hangsúly Fanni személyiségének belső világára helyeződik; bevezető, a hiány alaphelyzete: Fanni magánya, kertbe vonulása, önismeret hiánya – fordulópont: L. né barátsága, a szerelem intellektuális felfedezése; T.-ai Józsival való találkozása: a szerelem tapasztalati síkon való megismerése, önelemzési motívum; tetőpont: az elválás helyzete – befejezés: Fanni halála; időszerkezet: ciklikusság, évszaktoposz és lelkivilág párhuzama, ellentéte: a regény természet tavaszi-kora nyári képeivel indul, tél: a hősnő sorvadása, újjáéledő természet, Fanni haldoklása stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

d. az idegenség és feloldásának lehetőségei

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz, a témát meghatározó sajátossága 5 pont

(pl. *Mikes*: emigráció, bujdosás, magány élethelyzete Törökországban; az írást motiváló erő a megszólalás égető vágya; megteremti és hitelesíti „édes néjje” alakját; az otthontalanság lélethelyzete: „úgy szeretem már Rodostót, hogy el nem felejthetem Zágont” szállóige kesernyés humorral rögzíti az otthontól távol élő levélíró érzéseinek ellentmondásosságát: egyrészt az idegen földön való lét megszokottságát, másrészt a szülőföld iránti ragaszkodást, vágyakozást; török, örmény és magyar, erdélyi szokások ellentéte, összehasonlítása, humoros bemutatása: I. 37. levél szülőtermesztés különlegessége, a vendégfogadás eltérő szokása; I. 108. levél az örmények egy decemberi népszokásáról s egy házassági szokásáról szól, és egy anekdotával ér véget; a családi boldogság hiánya; árvaság motívuma I. 112. levél; a sorsába, az isteni elrendelésbe belenyugvó ember magatartása, a humor szerepe;

Kármán: Fanni idegensége saját lényéből, önismeret hiányából fakadó, önazonossága meghatározásának lehetőségeit kutatja; a társ hiánya önmaga hiányosságaként jelenik meg; szenved miatta; eltérő értékrend a környezete és közte: felszínes gondolkodásmód – mély érzések átélése; fecsegés mint a megértés akadálya – hallgatás értelemteremtő ereje; külső/anyagi értékek – belső/érzelmi világ értékei; nyelvi kifejezés elégtelensége; a másikkal való szövegalkotás lehetetlensége, a befelé fordulás szükségességének hiánya; L.-né barátsága fordulópont sorsában, szerelemről való tanítása, ösztönzése, társaságba való visszatérése, levelezése: Fanni odafordul egy másik szubjektumhoz, ám ez csak egy látszólagos nyílás, valójában önmegértésre törekvés; T.-aival való megismerkedése, a szerelem intenzív megélése felerősíti másságát, az eszményi boldogságra vágyik, s csalódnia kell; halála a transzcendens lét boldogsága stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat

5 pont

Összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása 5 pont,

összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek részleges betartása 4 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont, helyenként töredezett gondolatmenet, *helytelen* fogalomhasználat 2 pont,

töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, *kísérlet a válaszadásra 1 pont.*

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.